

Az idei legszebb

Sokáig állványok mögött bújott el szemérmesen a Dugonics tér és a Károlyi utca sarkán álló tornyos ház. Homlokzatát a Szegedi Építő Szövetkezet brigádja újította föl nemrégiben, s a szövetkezet többek között ezzel a házzal nevezett be az idej homlokzat-felújítási versenybe. A zsűri és az ugyancsak szavazó városlakók ítélete: a ház a legszebb az idén felújítottak között. A győztes brigád ma délből veszi át a városi tanács 15 ezer forintos jutalmát és oklevelét.

Helybenjáró vándormadarak

Gyárrészleg a gépállomás helyén

— Mennyi bejegyzése van a munkakönyvében?
— Öt.
— Nem találta a helyét? Vándormadar?
— Ugyan kérem, húsz év alatt ki sem mozdultam Deszkről!

Taurus Gépgyár, Deszk. A műtőn arra jár, ha rápillant a buszból vagy autóból a kapu fölötti jó nagy táblára, régi beidegződését megzavarva érzi. Gépgyár? Nem, úgy tudja, gumigyár. Ez szerepel a reklámokban, ez a hazai gumiarukon. Hogy is van ez? Dénes Lajos, a Taurus Gépgyár deszki gyárrészlegének vezetője igazolt el.

A Taurus Gumipari Vállalat önálló. A gumigyáraknak nem alárendelt egysége a Taurus Gépgyár. Eredetileg a hatvanas évek közepén alakult meg azzal a feladattal, hogy a gumigyártáshoz szükséges gépeket, berendezéseket előállítsa.

— Ez volt Budapest. Hogyan került Deszke?

— Ahogy a többi fővárosi üzem csinálja: ipartelepítés. A deszki gyárrészleg hatalmas udvarán szinte elvesznek a műhely- és irodaépületek. Látszik, a telepet egykor másra használták. Munkagépek, erőgépek álltak a többi futballpályányi gyártelepen.

— Sorsunk hasonló az ország majd minden alföldi községében, városában léte-sült egykori gépállomásokkal — mondja Dénes Lajos. — Új feladat, új munkák, új elnevezés, s ezért volt hát a sok munkakönyvi bejegyzés. 1950-től 1961-ig volt gépállomás, utána gépjárató és szolgáltató állomás, 66-tól a MEZŐGÉP-hez tartoztunk, 73-tól a HODGÉP lett a gazdánk, majd 1976-ban a telepet megvásárolta a Taurus Gépgyár. Sokan vannak dolgozók, akik mindegyik változást végigélték, s ha csak a szakmát nézzük, igazán sokoldalú szakemberekké válhattak. Voltak traktorosok, gépszerelők, javítottunk építőipari gépeket, gyártottunk akkumulátort, mezőgazdasági pótkocsikat alkalmiszéket, most pedig gumipari gépeket, hűtődarabolókat a gumigyártáshoz.

— A gazdacserék előtt mindenkinek nyugodt volt a közérzete?
— Azt azért nem mondanám. Amikor a HODGÉP lett a „gazdánk”, kiderült, hogy fejlesztésre nem számíthatunk. Bizonytalan légtér, ideges hangulat uralkodott. A rossz munkakörülmények, az alacsony bérszínvonal pedig nem csábítja a dolgozókat. Többen el is mentek. Hetvenöt végén tetőzött ez a bizonytalansági hullám, amikor nyilvánvalóvá vált, hogy a HODGÉP is megváltik tőlünk. Ekkor több vevő jelentkezett, így például a Me-

taloglóbusz, Ferroglóbusz és a KPM, autóbontó telepet akartak létesíteni. Végül a három közül a negyedik győzött, mert ettől remélhetjük, hogy az üzem vértömlesztést kap, életre kel. Egybe-estek az elképzeléseink.

— A deszkiek munkát akartak.

— A Taurusnak pedig hely kellett, üzemcsarnok, munkahely. Mert ekkorra a gépgyártásuk annyira felfutott, hogy kinőtték a pesti gyárat.

— Milyen volt a váltás pillanata, az, hogy ma HODGÉP, holnap Taurus? Hogyan érezték ezt meg?

— A munkahelyeken nem így volt. Hetvenhat elején, április 1-ig kéigázás volt. Az egyik üzemben még gyártották a mezőgazdasági gépek alkatrészeit, utolsó darabjait, a másikban elkezdődött a Taurusnak a termelés.

— Gumipari gépeket?

— Raktári állványokat. Azt már tudtuk.

— És április 1?

— Elment a HODGÉP, elvitt mindent, az utolsó szögig. Még a villanyórákat is leszerelték, s a falból csak a puszta vezetékek lógtak ki.

— Most gondozott épületeket látni...

— Volt mit csinálni. A dolgozók egy része az üzemcsarnokok felújításával foglalkozott, miközben mások a raktári állványokat gyártották. Ebben az évben azonban már a gumiparhoz közeleltünk, kapcsolódó termékek gyártását is megkezdjük. Hét első fázisú felépítőgépet gyártottunk.

— Jól jártak a gazdacserével?

— Elmúlt a bizonytalanság, jó két és fél éve folyamatosan termelünk, a gyár tizmillióssal fordított a fejlesztésre, amely természetesen nem fejeződött még be, fokozatosan talpra álltunk. Azt hiszem, hogy jól jártunk...

— Radics István tmk-vezetővel járjuk a gyártelepet.

— Mutasson egy dolgozót, aki mindegyik változást végigélte.

— Például én. Voltam traktoros, dolgoztam műhelyben, elvégeztem a gumipari technikumot Szegeden, voltam üzemvezető, most tmk-vezető vagyok. Csináltunk már annyiféle, hogy az itteni dolgozóknak nemigen tudnak újat mondani.

— Ez jöllehet így igaz, mégis az állásnál nemcsak raktári állványt kellett fabrikálni, s nemcsak a kéműves munkában kellett jeleskedni, hanem tanulni is mentek a budapesti gyárba. Például Csernai Mihály, aki 23 éve dolgozik Deszken.

— Engem hagyjon ki a jálékból. Kérdezzen mást. Vagy írjon szépeket.

— Miért?

— Hagyjuk.

Ezzel valóban nem jutottunk előbbre, arcán csak az elégedetlenséget sejtető feszültség tükröződik. Galamb Bálint, fiatalember, tíz éve esztergályos ugyanitt. Öt kevesébe viselték meg a többszöri váltás bizonytalanságai.

— Korábban nagyobb volt a hajtság, tömegmunkát végeztünk. Most speciálisabb, nagyobb darabokat kell megmunkálnunk, ezzel könnyebb, de egyben precízebb lett a munka.

Sziveri Mihály marós: az itt eltöltött 20 éve alatt ő is minden szakmát végigpróbált, volt traktoros, hegesztő, lakatos, csoportvezető. Jelenleg pártvezetőségi tag.

— Fejlődött az üzem, a géppark, de azért már az is mellékívánkozik, hogy a gépeink fele rossz, régi. Na és még valami: igaz, hogy több lett a fizetésünk, de a pesti gyárban ugyanez a melós ugyanebben a munkakörben 8-10 ezerrel többet visz haza évente.

— Régi gyár, magasabb szaktudás...

— Azt maga csak hiszi, hogy ez volt a magyarázat. A zöltség. Azt mondták, a pesti vezetők a közös érdekezleten, hogy ne csodálkozzunk, ha ott többet keresnek évente 8-10 ezerrel, mert nagyobbak a megélhetési költségek, magasabb a zöltség ára. Nem hiszem. Mi fejlődünk! És különben is, itt a deszkieknek a konyhakertben megerem annyit...

— Ez nem lehet igaz — mondom magamban, és mondom az épp kiszálláson levő budapesti vezetőknek. Mire ő sietve kijelenti, ezt nem hivatalosan mondom, de mit gondolt, mennyibe kerül oda-fent egy kiló zöltség?

Igriecz Zsigmond

A kevesebb — jobb

Tipustervek a mezőgazdaságnak

Az idén tovább csökkent a mezőgazdasági tipustervek száma. A gazdaságok ezzel nem rövidülnek meg, ellenkezőleg: miután a tervjegyzékből a MEM jóváhagyásával törölték a régebbi és időközben elavult modelleket, újabb ajánlatokkal kiegészült tervgyűjtemény sokkal hatékonyabb beruházói munkát és később gazdaságosabb üzemeltetést tesz lehetővé.

Az AGROBER tavaly 229 tipustervet tartott nyilván, a mezőgazdasági üzemek ezekből rendeltek meg a beruházásaik megvalósításához szükséges dokumentációs anyagot. Az idén már csak

156 tipusterv állt rendelkezésre, viszont ez a gyűjtemény a műszaki megoldások szempontjából sokkal egységesebb.

A tervjegyzékbe az idén mintegy 30 új modell került be. E tervek alapján már több gazdaságban építkeztek. Így például a Komáromi Állami Gazdaságban új tehenészeti telepet hoztak létre. Itt az évszázados helyre jutó beruházási költség 50 ezer forintot tesz ki. Ez 30-50 százalékkal kevesebb az országos átlagnál. A Tamási Állami Gazdaság állattartó telepénél három állattérőhelyet sikerült kialakítani kettő költségéből.

Melegvizes páternoszter

Rámpirított Fekete Imre olajmérnök, hogy keveset írunk a környékbeli kisebb olajmezőkről, pedig ismerhetném a német szlószt, „kleine fische, gute fische”. Igaza van, nyugtattam, különösen ebben az energiaszegény világban. A kis olajmező is jó mező, s az ástóthalmi 15 olajkút 70-80 ezer tonna kőolajat szippant ki a föld mélyéből évente, sőt oda érkezik a kelebiai kutak olaja is, hogy a távvezetékbe préselve eljusson az algyői központi gyűjtőállomásra, majd tovább, az olajfeldolgozó üzemekbe.

— Található ott más érdekesség is, egy igen kiváló kollektíva és egy technológiai újdonság. Megéri a fáradságot — invitált Feith László technikus és Gerlefalvi Nagy Sándor mérnök az ástóthalmi tankállomásra.

Feith László önmagáról beszél. Húsz esztendeje eszi az olajos kenyérét. A zalai Lispén született, olajkutak szomszédságában. Édesapja 35 évig dolgozott az amerikai érdekltségű olajcégnél. „Nem volt nehéz szakmát választanom. Kilencéves koromban fölmentem a negyvenkét méter magas fűtőtoronyra. Lejőnni már nem mertem, apám hozott le a karfájában. A nagykanizsai technikumban szereztem oklevelet. Itt olajtechnológiai rendszerek építésével, szerelésével foglalkozunk. Részlegvezető vagyok”.

— Hogyan lett brigádvezető?

— A miénk egy technikai vezetőkből álló brigád. Tizenhatan vagyunk a csoportban, s általában irányító munkát végzünk. Hadd dicsekedjek, 1970-től lépegtünk előre a brigádkitüntetések útján. Várjuk az aranyat.

Irányítanak művezetőket, anyag-előkészítőket, hegesztőket, lakatos, bádogos, kőműves, festő, vízvezeték-szerelő és még ki tudná hirtelen felsorolni, milyen szakmabélieket egészen a radiológusokig, akik a hegesztés minőségét ellenőrzik. „Összetartó társaság, például az idén

1500 óra társadalmi munkát végeztünk”.

— Mi van emögött?

— Minden. Most például a 14-es termálvezeték csöveinek a fektetése. Fűrésztől a földmunkákig, Szegedtől Ferencszállásig, Forráskúttól Cibakházáig.

Gerlefalvi megünja a saját brigád dícséretét és az ástóthalmiakról beszél. A gyűjtőállomás dolgozói tizenheten a Határőr nevet viselő brigád tagjai. A névválasztás nem véletlen, többségük önkéntes határőr. Különben mindannyian született ástóthalmiak, tíz éve még a tanyavilágban laktak, földműveléssel, állattenyésztéssel foglalkoztak. Ma olajipari szakmunkások, igen szigorú emberi és technológiai fegyelem határozza meg életüket. Temesvári József, a termelőmester, hamarosan technikus képesítéssel. A brigádvezető Varga Imre szakmunkás.

— Könnyen ment az átállítás? — kértem Temesváritól.

— Nem volt egyszerű. Sokan visszakoztak a fegyelem miatt. Egy életet át megszokták a tanyaiak, hogy akkor dolgoznak, amikor akarnak. Persze itt nem lehetett kélni, se inni, sőt meg kellett ismerni az olajipari technikáját, műszereit, berendezéseit. Aki viszont képes volt erre, az sokat ér, fegyelmelt, odaadó és lelkiismeretes a munkája.

Nagyon szép a gyűjtőállomás. A műszerekkel berendezett szobában citromfa zöldell, leander virágzik, miközben a szekrény jelzőrendszerén apró lámpácskák villognak, s az URH hangszóróján szakmai utasításokat hallani. Az udvar tiszta, rózsatövek szegélyezik a betonutat, a kertcskében zöldpaprika lefagyott szára, az épület mögött káposztafekék és meggyfák sorakoznak. Szébb, mint akármelyik hobbikert. Erdőkölötem a kertészkedés felől. Kiderült, hogy Solya Imre szakmunkás, aki mellékelésben kovácsmester a faluban, a legnagyobb kertészkedő.

— De minek a káposzta —

1979-ben

Négyszázötven traktor a mezőgazdasági üzemeknek

A Csongrád megyei AGROKER Vállalat, a Magyar Agrártudományi Egyesület helyi szervezete, valamint a Csongrád megyei TESZÖV körzeti tanácskozási rendezett tegnap, kedden a szegedi járás termelőszövetkezeinek gépészmérnökei részvételével. Biczók Gyula osztályvezető az 1978. évi gépellátás és -forgalmazás tapasztalatairól számolt be. Az idén volt elegendő MTZ 80 és 82-es, Zetor 120-45,

T-150, K-700, Rába 180 és Rába-Steiger traktor. Pótkocsikból, szervestrágya-szórókból azonban kevesebbet vásároltak a termelőszövetkezetek az elmúlt évinél, ezért jelenleg is eladásra vár raktáraiban ilyen munkaszekők. A zöltségprogramnak megfelelően az idén borsó-, burgonya-, fűszerpaprika- és hagymatermesztési gépeket is kínált eladásra a vállalat. Ez iránt azonban az üzemek érdeklődése a vártnál gyengébb volt. Az osztályvezető ismertette 1979. évi terveiket. Jövőre 450 traktor eladására számítanak. A legtöbb erőgép MTZ 80 és 82-es típusú. Ezenkívül lesz elegendő Zetor és Rába típusú erőgép is. Összességében az eladásra szánt erőgépek a megye mezőgazdasági igényeit fedezik. Várhatóan 1979-ben nem lesz probléma a pótkocsik és a rakodógépek, s kombájnok értékesítésével.

Dunai Árpád, az alkatrészosztály vezetője elmondta, hogy a MEGEV feimérései szerint az alkatrészellátásban tapasztalható lemaradást a szállító vállalatok igyekeznek pótolni. Az év végéig még várható alkatrészszállítást, s jövőre a keresettebb alkatrészekből előreláthatóan nem lesz hiány.

intettem a ház mögé. Mosolyogtak a kérdésen, s megjegyezték, hogy ők szeretik a töltöttkáposztát, különösen most, a disznóvágások idején. Solya elmondta, hogy azért váltotta ki az iparendelést, hogy legyen aki megpatkolja a határőrök, a tévész, a szociális otthon, s néhány gazdaember lovát, mivel a régi mester elment kocsmárosnak. De kis műhelyében sok más munkát is megold a brigád, ha társadalmi segítségüket kéri. Abban pedig igazán nincs hiány. Házat építettek a magárahagyott öregnek, s hol az óvodában, az iskolában, a könyvtárban vagy a szociális otthonban akad olyan tennivaló, melyhez férfierőre, szakemberre van szükség. Ők szívesen mennek. A tanács — amelynek Temesvári is tagja — oklevelet adott szíves segítségük elismerését jelezve. A határőrök is sokat köszönhetnek a gyűjtőállomás dolgozóinak. Ugyanis az olajkutakból kevéske földgáz is felszínre kerül, de nem oly sok, hogy azt érdemes volna távvezetéken eljuttatni távoli településekre. De arra éppen elegendő, hogy az alig száz méterre levő órs épületeiben fűtésre, főzésre elegendő. Társadalmi munkában fektették le a vezetéket a határőrökkel együtt.

— S mi az a technológiai újdonság, amit említették?

Fekete Imre azt mondja, hogy már az is egy geológiai extrém eset, hogy a gyűjtőállomásnál levő meddőkút átalakult termálkúttá, de leginkább az, hogy 1100 méteres mélységből 80 Celsius fokos forró víz jön a felszínre, napi 600 köbméteres hozammal. S magyarázza a szakember szavaival, hogy olykor rosszul hangsúlyozzuk termálvizeink gazdagságát. „Termálvizünk bőven van, mondogatják az emberek. Igen, igen, de én inkább úgy fogalmaznék, hogy geotermikus energiában állunk jól. A vízkészlet véges, de a föld mélyének hőenergiája végtelen. Legalábbis, amíg forog a Föld. Ebből következik, hogy a vízzel érdemes spórolni.” E felismerés indította el Feith Lászlókat, hogy megvalósítsák a páternoszter elvén nyugvó vízkörforgást.

— Valójában pofon egyszerű az egész — mondja Feith. — A lehűlt vizet visszanyomjuk a rétegbe, ott újból fölmelegszik és jöhet a nyolcvan fokos meleg víz fölfelé, a régi útján. Így lehet hasznosítani a geotermikus energiát, amely éppen úgy elvégzi a feladatot, mint a kazán, amelyet szénrel, olajjal vagy gázzal kell táplálni, sőt magát a kazánt is fölleslegessé teszi.

— Ez jelenleg kísérlet, s nem is csupán hazai viszonylatban érdekes, hanem nemzetközileg is. Jól mondta Fekete Imre, hogy a meglevő termálkutak hozama általában csökken, sőt hosszabb-rövidebb idő után kimerülhetnek a kutak. Ezért van ennek a módszernek nagy jelentősége és jövője, különösen a mi vidékünkön, ahol a mezőgazdaság is jelentős földhasználója a termálviznek.

— Hogyan jut vissza a rétegbe a lehűlt víz?

— Az egyik ponton ott a termálkút, s a lehűlt vizet egy távolabbi ponton elhelyezkedő kútnál nyomjuk vissza. A meleg oldalon a víz fajsúlya alacsonyabb, a hideg oldalon magasabb, amely megnyomást is gyakorol a fölszálló ágra. Az egyik kút elnyeli, a másik kileheli a vizet, forog, mint a páternoszter.

— Kiszámítható az anyagi haszon is?

— Megközelítő pontossággal. Egy kútrendszerből évente 100 ezer forint, amíg „forog a Föld” — mondja Fekete Imre.

Az viszont sokáig forog még.

Gazdag István